

بررسی مقایسه ای میزان هوش مالی و هوش تجاری مدیران دارای تیپ های شخصیتی برونگرا و درونگرا (مطالعه موردی سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی)

هادی حسن زاده^۱، سیدمحمد طباطبایی^۲

^۱ کارشناسی ارشد رشته مدیریت رسانه دانشگاه پیام نور تهران غرب.

^۲ دکتری تخصصی مدیریت فناوری اطلاعات، استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب.

نام نویسنده مسئول:

سیدمحمد طباطبایی

چکیده

هدف اصلی تحقیق مقایسه میزان هوش مالی و تجاری مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی دارای تیپ شخصیتی برونگرا و درونگرا می باشد. این تحقیق از حیث هدف کاربردی و چون بصورت میدانی و مقایسه ای در سطح سازمان اجرا شده است. روش تحقیق از نوع توصیفی و مقایسه ای می باشد. جامعه آماری این تحقیق مدیران و روسای شعب سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی می باشد که بصورت سرشماری تمامی مدیران سازمان که مجموع آنها ۴۹ نفر می باشد بعنوان نمونه انتخاب شده اند. برای گردآوری میانی نظری و پیشینه پژوهش از روش کتابخانه ای از جمله اینترنت، مقالات، پایانامه و استفاده شده است. و برای گردآوری داده های مربوط به متغیرهای تحقیق از ابزار پرسشنامه و از نوع استاندارد استفاده شده است. برای آزمون فرضیه ها از آزمون تحلیل واریانس و جهت برابری واریانس متغیر در گروهها از آزمون لوین و برای مقایسه مولفه های متغیرهای هوش مالی و هوش تجاری از آزمون توکی استفاده شده است. تحلیل داده ها با نرم افزار SPSS انجام شده است. نتایج تحقیق حاکی از آنست که میزان هوش مالی و هوش تجاری مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا از درونگرا متفاوت است. یعنی میزان هوش مالی و هوش تجاری مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا از درونگرا بیشتر است. همچنین میزان رعایت مولفه های هوش مالی و هوش تجاری مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی تیپ شخصیتی برونگرا از درونگرا بیشتر است.

واژگان کلیدی: هوش مالی، هوش تجاری، تیپ شخصیتی برونگرا و درونگرا و سازمان بیمه تامین اجتماعی.

مقدمه

شخصیت بیشتر انسانها در دوران کودکی شکل می گیرد و سپس بتدریج با اکتساب از محیط، والدین و مدرسه و همسالان تکامل می یابد در طبقه بندی شخصیت افراد تیپ بندی های متعددی ارائه شده است کارل گوستاو یونگ روانشناسی و روانکاوی معاصر انسانها را برحسب آنکه بیشتر متوجه عالم درون باشد یا عالم برون، دو تیپ شخصیتی قائل است: شخصیت درونگرا و شخصیت برون گرا (گراس و تامسون، ۲۰۰۷) تیپ های شخصیتی مدلی است که بدان وسیله می توانیم شخص واقعی را ارزیابی کنیم هر تیپ محصول تعامل خاصی بین چندین نیروی فرهنگی و شخصی مانند گروه همسالان، عوامل ارثی و ژنتیکی، والدین طبقه ی اجتماعی، فرهنگ و محیط فیزیکی است به عبارت دیگر هر تیپی، ذخایر خاصی از نگرش ها و مهارتهایی در جهت غلبه بر مشکلات و وظایف محیطی دارد از آنجا که تیپ های مختلف دارای علایق صلاحیت ها و حالات مزاجی متفاوتی هستند مایل اند که خود را با افراد و موضوعات مخصوصی احاطه کنند و در جستجوی مسائلی هستند که با علایق، صلاحیت ها و طرز تفکرشان نسبت به جهان متجانس باشد (گراس و روتر، ۲۰۱۵) یکی از متداولترین طبقه بندیهایی که روانشناسان برای شخصیت به کار می برند درونگرایی و برونگرایی می باشد، که برای اولین بار توسط کارل یونگ به کار رفت درونگرایان در مقایسه برونگرایان خوددارترند و از بروز احساسات خود بیشتر جلوگیری می کنند همین طور شواهد نشان می دهد که درون گرایان در یادگیری بیشتر تحت تأثیر تنبیه قرار می گیرند در حالی که برونگرایان بیشتر از پاداش تأثیر می پذیرند (ارجمند و همکاران، ۱۳۹۳) برونگرایان در واکنش های زیستی خود نسبت به سر و صدا نیز از درونگرایان متفاوتند (درونگرایان به سر و صدا واکنش بیشتر نشان می دهند) و هر کدام، در صورتی که سر و صدا به قدر دلخواهشان باشد، بهترین عملکرد را خواهند داشت افراد درونگرا، به این علت که سریعتر و بیش از حد شرطی می شوند، افرادی هستند هم رنگ با جماعت و پایبند به قواعد و مقررات درحالی که برونگراها به استقبال خطر می روند و به پیامدهای آن بی اعتنا هستند چنین فردی از نظر اجتماعی آن قدرها شرطی نشده است و پایبند مقررات در حد افراد درونگرا نمی باشد همه ما از داشتن روابط میان فردی مطلوب لذت می بریم و از داشتن روابط نامطلوب با دیگران در رنج و عذاب هستیم (پارکرو همکاران، ۲۰۱۴) افراد دارای شخصیت برونگرا دارای عزت نفس پایین و همیشه به خودشان سخت میگیرند گاهی آنها حتی نمیتوانند تعریفهایی که از آنها میشود بپذیرند و تصور میکنند مردم قصد و منظوری از آن تعریف دارند برخی از علائم معمول کمبود عزت نفس در این افراد عبارتند از: به انتخاب های خود اعتماد ندارند، همیشه بیش از اندازه فکر میکنند، از چالشها میترسند و نگرانند که نتوانند بر آنها غلبه کنند، به خودشان سخت میگیرند ولی با دیگران مهربانند، دائما اضطراب دارند، بیش از حد کار میکنند (براندن، ۱۳۹۳).

داشتن هوش مالی به عنوان اطلاعات پایه، برای انتخاب سرمایه گذاری ها از جمله عواملی است که می تواند بر تصمیم گیری سرمایه گذاری مؤثر باشد. امروزه اجرای برنامه های مختلف آموزش هوش مالی در سطوح مختلف، از جمله مدارس، شرکت ها، سازمان ها و بازارهای بورس اوراق بهادار، برای افزایش توانایی مدیریت و قضاوت در رابطه با مسایل مالی شخصی سرمایه گذاران، در سراسر جهان، به صورت یک فوریت درآمده است؛ بنابراین، بحث در رابطه با تأثیر هوش مالی بر تصمیم گیری سرمایه گذاری ضروری به نظر می رسد (مرادی، ایزدی، ۱۳۹۴).

هوش تجاری یک ابتکار عمل استراتژیک و راهبردی است که به سازمان ها کمک می کند تا میزان تأثیرگذاری عملکرد خود را در بازار اندازه گیری کنند. یک شرکت موفق باید بداند چگونه عمل کند و چگونه یک پروژه را به سرانجام برساند که بیشترین سودآوری را داشته باشد (عبدالله زاده، ۱۳۹۵).

سازمانها باید بپذیرند که فلسفه حیاتشان تغییر کرده است و دیگر زنده بودن به معنای رسیدن به وضعیت سوددهی مداوم نمی تواند باشد و باید به دنبال رقابت و ابزار آن باشند، چرا که امروزه کمتر شرکتی در این عرصه به صورت سنتی و به دور از قواعد جدید بازی کسب و کار، به تلاش ادامه می دهد و برای اینکه بتوان پا به پای رقیب باقی ماند یا شاید بسختی و با مهارت بسیار بتوان یک قدم از آنها پیش گرفت، می بایست سازمانها از مدیرانی استفاده کنند که دارای هوش مالی و تجاری بالایی باشند (رابرت کیوساکی، ۱۳۹۷).

هوش تجاری، مجموعه ای از نظریات، روش ها، فرایندها، معماری ها فناوری هایی است که برای تبدیل داده خام به اطلاعات مفید و معنادار استفاده می شود، هوش کسب و کار مقادیر بزرگی از اطلاعات را برای شناسایی و توسعه فرصت های جدید بکار می گیرد. بهره بردن از فرصت های جدید و اعمال یک استراتژی اثربخش می تواند مزیت بازار رقابتی و پایداری بلندمدت به ارمغان بیاورد (پورافکاری، ۱۳۹۰). با پیاده سازی راهکارهای هوش تجاری فاصله موجود بین مدیران میانی و مدیران ارشد از دیدگاه ارتباط اطلاعاتی از میان خواهد رفت و اطلاعات مورد نیاز مدیران در هر سطح، در لحظه و با کیفیت بالا در اختیار آنها قرار خواهد گرفت. همچنین کارشناسان و تحلیل گران می توانند با استفاده از امکانات ساده، فعالیتهای خود را بهبود بخشند و به نتایج بهتری دست پیدا نمایند (معین الدوله، ۱۳۹۰).

امروزه هوش مالی و تجاری از جمله موضوعات مهمی است که اغلب روانشناسان و صاحب نظران در سراسر دنیا برای آن اهمیت زیادی قائلند. اهمیت موضوع آنچنان است که هر سال بیش از یکصد مقاله در ماهنامه های تخصصی به چاپ می رسند، مبنی بر آنکه هوش مالی

و تجاری انسانها در همه حیطه ها مهم و مؤثر است مخصوصاً در گستره ی شغلی از اهمیت زیادی برخوردار است (راعی و تلنگی، ۱۳۹۳). گرانز و روثمر (۲۰۱۵) تحقیقی در رابطه با مولفه های هوش مالی و عملکرد در بین تیپهای شخصیتی درونگرا انجام داده اند کول، مارتین و دنیس (۲۰۱۶) تحقیقی در رابطه با مقایسه میزان هوش تجاری و بهره وری در بین تیپهای شخصیتی درونگرا و برونگرا انجام داده اند. پارکر و همکاران (۲۰۱۴) در تحقیقی به بررسی و مقایسه ارتباط بین ایجاد کسب و کار و هوش تجاری در بین تیپهای شخصیتی درونگرا و برونگرا پرداختند. کریمی (۱۳۹۵) پژوهشی تحت عنوان بررسی رابطه بین هوش هیجانی باتیپ های شخصیتی برون گرا، درون گرا و بی ثبات در مشاغل آزاد شهرستان کاشمر انجام دادند. طبق نظر کارل گوستاو یونگ روانشناسی و روانکاوی معاصر، انسانها دارای دو نوع تیپ شخصیتی هستند شخصیت درونگرا و شخصیت برونگرا. افرادی که دارای شخصیت درونگرا هستند موفقیت ها و عدم موفقیت های خود را در زندگی روزمره و کار در خود جستجو می کنند و افرادی که دارای شخصیت برونگرا هستند موفقیت و عدم موفقیت های خود را در زندگی روزمره و کار بیشتر به محیط خارجی ربط میدهند. طبق تحقیقات پژوهشگران افرادی که دارای شخصیت درونگرا هستند از هوش مالی و تجاری بالایی برخوردارند و افرادی که دارای شخصیت برونگرا هستند از هوش مالی و تجاری پایینی برخوردارند (کلهر و قدسی، ۱۳۹۵).

در این پژوهش با استفاده از تحقیقات مشابه انجام شده میزان هوش مالی و تجاری مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی دارای تیپهای شخصیتی برونگرا و درونگرا بررسی و مقایسه خواهند شد تا مشخص گردد مدیرانی که دارای شخصیت درونگرا هستند میزان هوش مالی و تجاری آنان نسبت به مدیرانی که دارای شخصیت برونگرا هستند در چه حدی است؟ و سپس به مقایسه این دو متغیر در دو شخصیت پرداخته شده است.

دغدغه اصلی محقق بررسی و مقایسه نوع شخصیت و میزان هوش مالی و تجاری مدیران و روسای شعب سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آ. شرقی است. اگر مدیری دارای هوش مالی بالایی باشد در جذب مشتریان و افزایش منابع میتواند مؤثر باشد و اگر دارای هوش تجاری بالایی باشد کسب و کارهای بیشتری ایجاد و همچنین میتواند کارآفرین بهتری باشد و بالعکس. در این تحقیق به مقایسه میزان هوش مالی و تجاری در بین تیپ های شخصیتی درونگرا و برونگرا مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی پرداخته شده است. انجام این تحقیق به مدیران و مسئولین سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی کمک خواهد کرد تا شخصیت مدیران و روسای شعب سازمان را با در نظر گرفتن هوش مالی و تجاری به دو گروه درونگرا و برونگرا تقسیم بندی نمایند و در برخورد با هر دو شخصیت نکات مهم را رعایت نمایند. همچنین از پیشنهادات این تحقیق مدیران و مسئولین سازمان در جهت ارتقا هوش مالی و تجاری خود استفاده خواهند کرد.

سوال اصلی تحقیق اینست آیا میزان هوش مالی و هوش تجاری مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپهای شخصیتی برونگرا و درونگرا متفاوت است؟

اهمیت موضوع آنچنان است که هر سال بیش از یکصد مقاله در ماهنامه های تخصصی به چاپ می رسند، مبنی بر آنکه هوش مالی و تجاری مدیران در همه حیطه ها مهم و مؤثر است مخصوصاً در گستره ی تحصیلی از اهمیت زیادی برخوردار است که طبق پژوهشهای به عمل آمده رابطه مثبتی بین انواع هوش انسانها و تیپ شخصیتی درونگرا و برونگرای آنان مشاهده شده همچنین داشتن هوش مالی و تجاری مدیران در سازمانها در نتیجه منجر به بهبود عملکرد آنان و بهره وری سازمان می شود و مسلماً این امر مورد توجه سازمانها خواهد بود لذا انجام تحقیق در رابطه با هوش مالی و تجاری مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی در بین تیپ های شخصیتی درونگرا و برونگرا دارای اهمیت و ضروری به نظر میرسد. زیرا در این تحقیق به مقایسه میزان هوش مالی و تجاری مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی در بین تیپ های شخصیتی درونگرا و برونگرا پرداخته شده است.

انجام این تحقیق به مدیران و مسئولین سازمان بیمه تامین اجتماعی کمک خواهد کرد تا شخصیت مدیران و مسئولین شعب را با در نظر گرفتن هوش مالی و تجاری به دو گروه درونگرا و برونگرا تقسیم بندی نمایند و در برخورد با هر دو شخصیت نکات مهم را رعایت نمایند. همچنین از پیشنهادات این تحقیق مدیران و مسئولین سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی در جهت ارتقا هوش مالی و تجاری مدیران سازمان استفاده خواهند کرد.

هدف اصلی تحقیق مقایسه میزان هوش مالی و تجاری مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی دارای تیپ شخصیتی برونگرا و درونگرا می باشد.

شخصیت: شخصیت به مجموعه ویژگیهای جسمی و روانی و رفتاری گفته می شود که هر فرد را از دیگری متمایز می کند شخصیت را به عنوان الگوی منحصربه فرد و نسبتاً پایدار، افکار، احساس ها و اعمال نیز تعریف می کنند (سولومون و روتبولوم، ۲۰۰۴).

شخصیت برون گرا: شخص برون گرا، انرژی حیات (لیبیدو) را به سوی رویدادهای خارجی، اشخاص و موقعیت ها معطوف می کند و سنخ برون گرا به شدت زیر نفوذ نیروهای محیطی قرار دارد و در گستره ی وسیعی از موقعیت ها مردم آمیز و دارای اعتماد به نفس است (یونگ، ۱۹۹۸).

شخصیت درون گرا: شخص درون گرا جریان لیبید را به سوی درون سوق می دهد درونگرا بیشتر مال اندیش و درونگراست و در برابر نفوذهای بیرون مقاوم است در ارتباط با اشخاص دیگر وجهان خارج اعتماد به نفس کمتر دارد و کمتر از برونگرا مردم آمیز است (یونگ، ۱۹۹۸).

هوش مالی: هوش مالی یعنی به دست آوردن پول در کمترین زمان ممکن. در حقیقت این هوش مالی است که می تواند در انتخاب بهترین و مناسب ترین روش ها در افزایش و مدیریت پول و ثروت به ما کمک کند. هوش مالی مفهومی ذهنی است که به عملکرد یا کارهای خاصی اشاره دارد که ثروت را به زندگی انسان می آورند (کوپر و سوواف، ۲۰۱۵).

هوش تجاری: هوش تجاری به عنوان یک رویکرد جدید در معماری سازمانی مطرح شده است که این معماری بر اساس سرعت در تحلیل اطلاعات به مدیران جهت اتخاذ تصمیمات دقیق و هوشمند کسب و کار در حداقل زمان ممکن کمک می کند. هوش تجاری یک چارچوب کاری شامل فرایندها، ابزار و فناوری های مختلف است که برای تبدیل داده به اطلاعات و اطلاعات به دانش مورد نیاز هستند، که با استفاده از همین دانش مدیران قادر به تصمیم گیری بهتر می شوند و در نتیجه عملکرد سازمان خود را بهبود می بخشند (دیو مارکوم و همکاران، ۱۳۹۶).

شخصیت (برون گرا و درون گرا): در این پژوهش شخصیت از طریق آزمون شخصیتی آیزنک ویژه بزرگسالان که دارای ۵۷ سؤال است سنجیده می شود و ویژگیهای درون گرا، برون گرا، با ثبات و بی ثبات از آن استخراج می شود میانگین نمره آزمودنی که هر پاسخگو نسبت به سوالات پرسشنامه شخصیت میدهد توسط محقق برآورد شده است پایایی سوالات پرسشنامه ۰/۸۶ در تحقیقات قبلی برآورد شده و از روایی محتوایی استفاده شده است.

درونگرایی: منظور از درونگرایی نمره ای است که فرد در آزمون شخصیت آیزنگ پایین تر از ۱۳ بیاورد.

برونگرایی: منظور از برونگرایی نمره ای است که فرد در آزمون شخصیت آیزنگ بالاتر از ۱۳ بیاورد.

هوش مالی: برای اندازه گیری هوش مالی افراد در جامعه مورد نظر، از پرسشنامه مقاله بیس دوستار و همکاران (۱۳۹۳) که دارای ۳ مولفه، ۱۳ متغیر و ۱۸ گویه میباشد، استفاده شده است.

اطلاعات حسابداری سرمایه گذاران: حساب آموزی، ترکیب سود و توهم پولی (هر کدام یک گویه).

اطلاعات اقتصادی سرمایه گذاران: تورم (سه گویه)، نرخ بیکاری و تحریمهای اقتصادی (هر کدام یک گویه)، نرخ سود سازمان ی (یک گویه).

اطلاعات مالی سرمایه گذاران: قیمت های اوراق قرضه (یک گویه)، متنوع سازی ریسک (دو گویه)، نوسان بازده (دو گویه)، بازار سهام (یک گویه)، صندوق های سرمایه گذاری متوازن (یک گویه)، دانش مالی درک شده (دو گویه).

هوش تجاری: در این تحقیق از پرسشنامه استاندارد هوش تجاری پروویچ (۲۰۱۲) استفاده شده است. این پرسشنامه ۴ متغیر و ۲۳ گویه دارد. متغیرها شامل کیفیت محتوای اطلاعاتی دارای ۷ گویه، کیفیت دسترسی به اطلاعات دارای ۴ سؤال، استفاده از اطلاعات در فرایند کسب و کار دارای ۹ گویه و فرهنگ تصمیم گیری تحلیلی دارای ۳ گویه میباشد. نمره گذاری پرسشنامه براساس طیف لیکرت ۷ درجه ای است و در بعضی گویه ها از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق و در برخی دیگر از گویه ها از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم امتیازبندی شده است.

لشکری و مرتاضی (۱۳۹۷) پژوهشی با عنوان "تاثیر هوش مالی بر سرمایه گذاری افراد در سازمان بورس اوراق بهادار تهران" انجام دادند بدین نتیجه رسیده اند که بین درک مبانی و درک هنری سرمایه گذاری و سرمایه گذاری افراد رابطه وجود ندارد.

یوسفی (۱۳۹۴) پژوهشی با عنوان "اندازه گیری هوش مالی و تجاری سرمایه گذاران حقیقی بورس اوراق بهادار ایران و ارتباط هوش با تنوع و تصمیمات سرمایه گذاری آنها" انجام داد. وی به اندازه گیری هوش مالی سرمایه گذاران حقیقی بورس اوراق بهادار تهران و بررسی ارتباط هوش مالی و تجاری با تنوع سبد و تصمیم های سرمایه گذاری پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان داد هوش مالی و تجاری سرمایه گذاران پایین تر از حد معمول بوده و تحت تأثیر متغیرهای جنسیت و وضعیت اشتغال آنها است؛ در ضمن بین تنوع سبد سرمایه گذاران با سطح هوش مالی و تجاری آنها ارتباط معنی دار وجود دارد.

ارجمند، محمدرضا؛ غلامحسین عبدالهی و الهام احمدی، (۱۳۹۳) تحقیقی با عنوان بررسی رابطه بین هوش تجاری باتیپ های شخصیتی برون گرا، درون گرا و بی ثبات در مشاغل آزاد، انجام دادند. نتایج تحقیق حاکی از آنست بین هوش هیجانی باتیپ های شخصیتی برون گرا، درون گرا و بی ثبات در مشاغل آزاد تفاوت وجود دارد.

وونق و کاردیوسی^۱ (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان "بررسی هوش مالی زنان و مردان کانادایی" انجام دادند. در این مطالعه به بررسی میزان هوش مالی کانادایی ها و نحوه استفاده آنها از دانش های مالی پرداخته اند. براساس این مطالعه هوش مالی به جنسیت افراد، سن، سطح تحصیلات و وضعیت تاهل آنها بستگی دارد. طبق نتایج این مطالعه، مردان نسبت به زنان از هوش مالی بیشتری برخوردار هستند. ساچز و همکاران^۲ (۲۰۱۳)، پژوهشی با عنوان "بررسی میزان هوش مالی و تجاری و ارتباط آن با درک مخاطره سرمایه گذاری، در آلمان" انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که هوش تجاری در ارتباط با تحلیل و درک مخاطره، با تصمیم گیری سرمایه گذاری رابطه مستقیم دارد و بر اساس تجزیه و تحلیل رگرسیون، تفاوت بسیار جزئی در ترکیب مدل های درک مخاطره بین سرمایه گذاران وجود دارد. وان روجی و همکاران^۳ (۲۰۱۱) تحقیقی با عنوان هوش تجاری و مشارکت در بازار سهام انجام دادند. نتایج تحقیق نشان میدهد که داشتن درک مبانی و درک تحلیلی از مسائل مالی افراد، در خرید و فروش سهام و سرمایه گذاری در بورس تاثیر گذار است.

ابزار و روش تحقیق

با توجه به اینکه از نتایج این تحقیق سازمان بیمه تامین اجتماعی استفاده خواهد کرد لذا این تحقیق از حیث هدف کاربردی و چون بصورت میدانی و مقایسه ای در سطح سازمان اجرا شده است بنابراین از لحاظ انجام کار از نوع توصیفی و مقایسه ای می باشد. جامعه آماری این تحقیق مدیران و روسای شعب سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی میباشد که بصورت سرشماری تمامی مدیران سازمان که مجموع آنها ۴۹ نفر می باشد بعنوان نمونه انتخاب خواهند شد. (روسای شعب سازمان استان آذربایجان شرقی ۳۷ نفر و ۱ نفر مدیر عالی (مدیر کل استان) و ۲ نفر مدیر میانی و ۹ نفر مدیر عملیاتی). برای گردآوری مبانی نظری و پیشینه پژوهش از روش کتابخانه ای از جمله اینترنت، مقالات، پایان نامه و استفاده شده است. و برای گردآوری داده های مربوط به متغیرهای تحقیق از ابزار پرسشنامه و از نوع استاندارد استفاده شده است. برای اندازه گیری پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است.

جدول (۱): ضریب آلفای کرونباخ متغیرهای تحقیق

متغیرهای تحقیق	سوالات	آلفای کرونباخ
هوش مالی	۱-۱۷	۰/۸۳
هوش تجاری	۱-۲۳	۰/۷۸
شخصیت	۱-۵۷	۰/۸۶

تجزیه و تحلیل داده ها

از آمار توصیفی برای بررسی ویژگیهای جمعیت شناختی تحقیق از جمله سن، جنسیت، تحصیلات و ... و برای تجزیه و تحلیل داده های مربوط به فرضیه ها از آمار استنباطی و از آزمونهای کولموگروف اسمیرنوف (جهت نرمال یا غیرنرمال بودن داده ها) و برای آزمون فرضیه ها از آزمون تحلیل واریانس و جهت برابری واریانس متغیر در گروهها از آزمون لوین و برای مقایسه مولفه های متغیرهای هوش مالی و هوش تجاری از آزمون توکی استفاده شده است. تحلیل داده ها با نرم افزار SPSS انجام شده است.

^۱. Vong & Kardiosi

^۲. Sachse et al.

^۳. Van roji et al

آمار توصیفی متغیرها

جدول (۲): آمار توصیفی متغیرها

متغیرها آمار توصیفی	مدیران دارای تیپ شخصیتی درونگرا	مدیران دارای تیپ شخصیتی برونگرا
تعداد	۲۱	۲۸
میانگین	10.689	14.256
انحراف معیار	.81983	.11748

آزمون نرمالیتی اسمیرنف کولموگروف

با توجه به جدول (۳) در سطح خطای یک درصد سطح معنی داری (Sig) برای هر دو متغیر (هوش مالی و هوش تجاری) برای مدیران دارای تیپ شخصیتی درونگرا و برونگرا بالاتر از ۵ صدم میباشد پس بنابراین توزیع داده ها برای هر دو متغیر نرمال می باشد و میتوان از آزمون پارامتری تحلیل واریانس در بین دو گروه (مدیران دارای تیپ شخصیتی درونگرا و برونگرا) برای مقایسه مولفه های هوش مالی و هوش تجاری استفاده کرد.

جدول (۳): آزمون نرمالیتی اسمیرنف کولموگروف

هوش تجاری مدیران برونگرا	هوش تجاری مدیران درونگرا	هوش مالی مدیران برونگرا	هوش مالی مدیران درونگرا	
۱,۰۳۵	۱,۱۴۷	۱,۰۴۳	۱,۰۲۲	کولموگروف اسمیرنف
.۱۴۵	۲۳۴,	۰۶۴,	۰۲۴۷	سطح معنی داری

آزمون همگنی واریانس

در جدول (۴) واریانس میان گروهها (آزمون همگنی واریانس ها) را نشان می دهد. در ستون اول مقدار آماره لوین و دو ستون وسط درجه آزادی بین گروه ها و درجه آزادی درون گروهی را مشاهده نشان می دهد. این دو مقدار به ترتیب برابر است با $k-1$ و $n-k-1$ است که k تعداد گروهها و n تعداد نمونه های درون هر گروه است و در نهایت سطح معناداری در ستون آخر درج شده که مقدار بالای آن، دلالت بر تایید فرض صفر می کند و می پذیریم که واریانس گروهها برابر است p -value (اعتبار فرض صفر است) و مقدار بالای آن معتبر بودن فرض صفر را نشان می دهد.

برابری واریانس متغیر در گروهها با استفاده از آزمون لوین بررسی شد. سطح معنی داری آزمون لوین بالاتر از ۵ صدم است. با توجه به بزرگتر بودن سطح معنی داری از ۰/۰۵ نتیجه می گیریم که واریانس متغیر در گروهها همگن می باشد. لذا پیش شروط تحلیل واریانس برقرار است و می توانیم از آن استفاده کنیم.

جدول (۴): نتایج آزمون لوین برای برابری واریانس متغیرها در دو گروه درونگرا و برونگرا

آماره لوین	درجه آزادی 1	درجه آزادی 2	سطح معنی داری
هوش مالی	۱۲	۳۵	.928
هوش تجاری	۳	۴۴	.28۱

ANOVA آنالیز واریانس را با آماره F (فیشر) می سنجند. مجموع مربعات و درجات آزادی بین گروهها و درون گروهها و کل را مشاهده نشان می دهد. میانگین مربعات و آماره فیشر نیز در جدول آمده است. ستونی که باید به آن توجه نمود ستون sig است که در اینجا مقدارش از ۰,۰۵ کمتر بوده و همین موجب رد فرض صفر می گردد. لذا نمی توان فرض برابری میانگین های گروه ها را پذیرفت.

آزمون فرضیه ها

آزمون فرضیه اول:

عنوان فرضیه : میزان هوش مالی در مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا و درونگرا متفاوت است.

H0 : میزان هوش مالی در مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا و درونگرا متفاوت نیست.

H1 : میزان هوش مالی در مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا و درونگرا متفاوت است.

جدول (۵) : نتایج آزمون تحلیل واریانس برای متغیر هوش مالی

سطح معنی داری	F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	
.000	269.325	2594.055	12	7782.164	بین گروهی
		9.632	35	3496.305	درون گروهی
			47	11278.469	کل

با توجه به جدول (۵) مقدار سطح معنی داری از ۰,۰۵ کمتر بوده و همین موجب رد فرض صفر می گردد. لذا نمی توان فرض برابری میانگین های گروه ها را پذیرفت. وضوح اختلاف سطح میانگین بین دو گروه (مدیران دارای تیپ شخصیتی درونگرا و برونگرا) در متغیر هوش مالی و همچنین با توجه به اینکه سطح معنی داری (Sig) در متغیر تنظیم هوش مالی کمتر از ۵ صدم می باشد و همچنین قدر مطلق آماره آزمون $F = 269.325$ در سطح خطای یک درصد از ۱,۶۴ عدد جدول بیشتر می باشد پس بنابراین H1 تائید میگردد یعنی نتیجه میگیریم که میزان هوش مالی در بین مدیران دارای تیپ شخصیتی درونگرا و برونگرا متفاوت است. یعنی میزان هوش مالی مدیران دارای تیپ شخصیتی درونگرا از برونگرا کمتر است. حال که برابری میانگین های گروهها رد شده است به بررسی مولفه های هوش مالی با استفاده از آزمون توکی می پردازیم.

جدول (۶) : نتایج آزمون تعقیبی توکی مقایسه مولفه های هوش مالی

با توجه به جدول (۶) وضوح اختلاف سطح میانگین بین دو گروه (مدیران دارای تیپ شخصیتی درونگرا و برونگرا) در همه مولفه ها و همچنین با توجه به اینکه سطح معنی داری (Sig) در همه مولفه های هوش مالی کمتر از ۵ صدم می باشد و همچنین آماره آزمون F در سطح خطای یک درصد برای تمامی مولفه ها از ۱,۶۴ عدد جدول بیشتر می باشد پس بنابراین H1 تائید میگردد یعنی نتیجه میگیریم که میزان مولفه های هوش مالی در بین مدیران دارای تیپ شخصیتی درونگرا و برونگرا متفاوت است. یعنی میزان رعایت مولفه های هوش مالی مدیران دارای تیپ شخصیتی درونگرا از برونگرا کمتر است.

مولفه های هوش مالی	متغیرها	گروه	میانگین	خطای استاندارد	F	سطح معنی داری
اطلاعات حسابداری سرمایه گذاران	حساب آموزی	مدیران درونگرا	1.256	.44001	2.587	.000
		مدیران برونگرا	3.234			
	ترکیب سود	مدیران درونگرا	2.623	.45362	3.894	.000
		مدیران برونگرا	3.546			
	توهم پولی	مدیران درونگرا	1.746	.46657	2.957	.000
		مدیران برونگرا	3.523			
اطلاعات اقتصادی سرمایه گذاران	تورم	مدیران درونگرا	1.687	.46552	3.248	.000
		مدیران برونگرا	3.671			

.000	2.965	.47942	2.054	مدیران درونگرا	نرخ بیکاری	اطلاعات مالی سرمایه گذاران
			4.218	مدیران برونگرا		
.033	2.852	.45469	2.254	مدیران درونگرا	تحریمهای اقتصادی	
			3.642	مدیران برونگرا		
.000	3.413	.44879	2.857	مدیران درونگرا	نرخ سود بانکی	
			3.847	مدیران برونگرا		
.000	2.854	.42641	2.649	مدیران درونگرا	نوسان بازده	
			4.235	مدیران برونگرا	بازار سهام	
			2.364	مدیران درونگرا		
			4.387	مدیران برونگر		
.022	2.926	.45638	2.874	مدیران درونگرا	متنوع سازی ریسک	
			4.569	مدیران برونگرا		
			2.068	مدیران درونگرا	صندوق های سرمایه گذاری متوازن	
			4.238	مدیران برونگرا		
.000	3.268	.46987	1.223	مدیران درونگرا	قیمت های اوراق قرضه	
			3.659	مدیران برونگرا		
.000	2.954	.48795	1.649	مدیران درونگرا	دانش مالی درک شده	
			3.574	مدیران برونگرا		

آزمون فرضیه دوم:

عنوان فرضیه : میزان هوش تجاری در مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا و درونگرا متفاوت است.

H0 : میزان هوش تجاری در مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا و درونگرا متفاوت نیست.

H1 : میزان هوش تجاری در مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا و درونگرا متفاوت است.

جدول (۷): نتایج آزمون تحلیل واریانس برای متغیر هوش تجاری

سطح معنی داری	F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	
.000	420.481	2903.139	3	8709.416	بین گروهی
		6.904	44	2506.273	درون گروهی
			47	11215.689	کل

با توجه به جدول (۷) با توجه به آنکه مقدار سطح معنی داری از ۰,۰۵ کمتر بوده و همین موجب رد فرض صفر می گردد. لذا نمی توان فرض برابری میانگین های گروه ها را پذیرفت. همچنین وضوح اختلاف سطح میانگین بین دو گروه (مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا و درونگرا) در متغیر هوش تجاری و همچنین با توجه به اینکه سطح معنی داری (Sig) در متغیر هوش تجاری کمتر از ۵ صدم می باشد و همچنین قدر مطلق آماره آزمون $F = 420.481$ در سطح خطای یک درصد از ۱,۶۴ عدد جدول بیشتر می باشد پس بنابراین H1 تأیید میگردد یعنی نتیجه میگیریم که میزان هوش تجاری در بین مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا و درونگرا متفاوت است. یعنی میزان هوش تجاری مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا نسبت به درونگرا کمتر است. حال که برابری میانگین

های گروهها رد شده است به بررسی مولفه های متغیر هوش تجاری با استفاده از آزمون توکی می پردازیم. طبق جدول (۸) نتایج آزمون تعقیبی توکی نشان داده شده است:

جدول (۸): نتایج آزمون تعقیبی توکی مقایسه مولفه های هوش تجاری

متغیرها	گروه	میانگین	خطای استاندارد	F	سطح معنی داری
کیفیت محتوای اطلاعات	مدیران درونگرا	1.046	.37254	2.895	.000
	مدیران برونگرا	3.297			
کیفیت دسترسی به اطلاعات	مدیران درونگرا	1.288	.39414	3.214	.000
	مدیران برونگرا	3.853			
فرهنگ تصمیم گیری تحلیلی	مدیران درونگرا	1.921	.38406	3.692	.000
	مدیران برونگرا	3.655			
استفاده از اطلاعات در فرآیند تصمیم گیری	مدیران درونگرا	2.875	.35697	3.257	.000
	مدیران برونگرا	4.569			

با توجه به جدول (۸) وضوح اختلاف سطح میانگین بین دو گروه (مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا و درونگرا) در همه مولفه ها و همچنین با توجه به اینکه سطح معنی داری (Sig) در همه مولفه های هوش تجاری کمتر از ۵ صدم می باشد و همچنین آماره آزمون F در سطح خطای یک درصد از ۱,۶۴ عدد جدول بیشتر می باشد پس بنابراین فرضیه H1 تأیید میگردد یعنی نتیجه میگیریم که میزان مولفه های هوش تجاری مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا و درونگرا متفاوت است. یعنی میزان رعایت مولفه های هوش تجاری در مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا از درونگرا بیشتر است.

بحث و نتیجه گیری

نتایج حاصل از آزمون F در فرضیه اول نشان داد که هوش مالی در مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا و درونگرا متفاوت است. یعنی میزان هوش مالی در مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا از درونگرا بیشتر است. همچنین نتایج آزمون توکی نشان داد میزان مولفه های هوش مالی در مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا و درونگرا متفاوت است. یعنی میزان رعایت مولفه های هوش مالی در مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا از درونگرا بیشتر است. نتایج این تحقیق با یافته های تحقیقات مدیتینوس و همکاران^۴ (۲۰۱۷)، وونق و کاردیوسی^۵ (۲۰۱۷)، ساچز و همکاران (۲۰۱۳)، دوستاروهمکاران (۱۳۹۳) همخوانی دارد و همچنین با یافته های تحقیقات لشکری و مرتاضی (۱۳۹۷) و مارتین ون روج و همکاران (۲۰۱۶) میر و اسپرنگر^۶ (۲۰۱۲)، علیزاده و همکاران (۱۳۹۵) یوسفی (۱۳۹۴) همخوانی ندارد.

نتایج حاصل از آزمون F در فرضیه دوم نشان داد که هوش تجاری در مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا و درونگرا متفاوت است. یعنی میزان هوش مالی در مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا از درونگرا بیشتر است. همچنین نتایج آزمون توکی نشان داد میزان مولفه های هوش تجاری در مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا و درونگرا متفاوت است. یعنی میزان رعایت مولفه های هوش تجاری در مدیران سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آذربایجان شرقی دارای تیپ شخصیتی برونگرا از درونگرا بیشتر است. نتایج این تحقیق با یافته های تحقیقات ساچز و همکاران (۲۰۱۳)، دوستاروهمکاران (۱۳۹۳) ون روژ و لوساردی (۲۰۱۱) وان روجی و همکاران^۷ (۲۰۱۱) و ارجمند، محمد رضا؛ غلامحسین عبدالهی و الهام احمدی (۱۳۹۳) همخوانی دارد و با یافته های تحقیقات میرو

^۴. Maditinos et al.

^۵. Vong & Kardios

^۶. Meier and Sprenger

^۷. Van roji et al

اسپرنگر (۲۰۱۲) لشکری و مرتاضی (۱۳۹۷) و مارتین ون روج و همکاران (۲۰۱۶)، جانسون و همکاران^۸ (۲۰۱۴) حسینی و همکاران (۱۳۹۶) عزیزاده و همکاران (۱۳۹۵) یوسفی (۱۳۹۴) همخوانی ندارد.

پیشنهاد میگرد مدیران و مسئولان سازمان بیمه تامین اجتماعی استان آ.شرقی اولویتهای سرمایه گذاری در سازمان را با آموزش از طریق رسانه های جمعی از جمله رادیو و تلویزیون میتوانند تبلیغ نمایند. صدا و سیما در زمینه افزایش هوش مالی افرادی که علاقمند به سرمایه گذاری در سازمان میباشند میتواند برنامه های آموزشی لازم را ارائه دهد. فرهنگ سازی توسط دولت و سازمان مرکزی در زمینه افزایش اطلاعات حسابداری، اطلاعات اقتصادی و مالی سرمایه گذاران میتواند در تشویق و ترغیب سرمایه گذاران و ایجاد انگیزه در آنان در جهت تحقیق و تفحص در زمینه هوش مالی و تجاری کمک شایانی نماید. مدیران و مسئولان سازمان میتوانند در جهت ایجاد ارتباط بهینه بین سازمان و دانشگاههای موجود در استان در زمینه آموزش و افزایش مهارتهای هوش مالی، تجاری و سرمایه گذاری و ایجاد کسب و کار و کارآفرینی توسط دانشجویان و اساتید نخبه تمهیدات لازم و کافی را انجام دهند، تا آنان را در جهت سرمایه گذاری و کسب و کار در سازمان تشویق نمایند.

پیشنهاد میشود در تحقیقات آتی به بررسی تاثیر هوش مالی مدیران مالی بر موفقیت بنگاههای اقتصادی، بررسی تاثیر هوش مالی و هوش تجاری بر خودکنترلی افراد در جلوگیری از ایجاد بدهی، بررسی روشهای بهبود هوش مالی و هوش تجاری در افراد، تجزیه و تحلیل اهمیت هوش مالی و تجاری افراد در رفع نیازهای مالی شخصی و بررسی تاثیر هوش مالی و تجاری سرمایه گذاران بر ریسک پذیری آنان پرداخته شود.

^۸.Janson et al

منابع و مراجع

- [۱] ارجمند، محمدرضا؛ غلامحسین عبدالحی و الهام احمدی، (۱۳۹۳)، بررسی رابطه بین هوش تجاری باتیپ های شخصیتی برون گرا، درون گرا و بی ثبات در مشاغل آزاد، دومین همایش ملی پژوهش و درمان در روانشناسی بالینی، تربت جام، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تربت جام.
- [۲] براندن، ناتانیل (۱۳۹۳) روانشناسی عزت نفس، ترجمه: مهدی قراچه داغی، انتشارات نخستین.
- [۳] پورافکاری، نصرت الله (۱۳۹۰) زمینه روانشناسی هیلگارد، انتشارات پیام نور، چاپ سوم.
- [۴] راعی، رضا و تلنگی، احمد، (۱۳۹۳) مدیریت سرمایه گذاری پیشرفته، انتشارات سمت، چاپ اول، ص ۱۱۳-۱۱۴.
- [۵] رابرت کیوساکی (۱۳۹۷) پدر پولدار و پدر فقیر، ترجمه: محمدی، امیر، انتشارات سبکتو، چاپ اول، تهران.
- [۶] دیو مارکوم، استو، اسمیت، ماهان، خالسا (۱۳۹۶) هوش تجاری، ترجمه: روستا، احمد، انتشارات سبکتو، چاپ اول، تهران.
- [۷] لشکری، علی؛ مرتاضی، حسین (۱۳۹۷) "تاثیر هوش مالی بر سرمایه گذاری افراد در سازمان بورس اوراق بهادار تهران" پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده مدیریت، دانشگاه آزاد واحد تهران جنوب.
- [۸] کریمی، حسین (۱۳۹۵) بررسی رابطه بین هوش هیجانی باتیپ های شخصیتی برون گرا، درون گرا و بی ثبات در مشاغل آزاد شهرستان کاشمر، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده روانشناسی
- [۹] کلهر، ندا، احقر، قدسی (۱۳۹۵) رابطه اعتیاد به اینترنت با هوش های چندگانه گاردنر و پیشرفت تحصیلی فصلنامه روان شناسی کاربردی، ۱۰ (۵ پیاپی ۴۰): ۵۴۳-۵۵۹
- [۱۰] عبدالله زاده، فرهاد، (۱۳۹۵) مدیریت سرمایه گذاری و بورس اوراق بهادار، انتشارات نشر پردازش گران، چاپ اول، ۱۴۸-۱۵۲
- [۱۱] مرادی، جواد؛ ایزدی، منصوره، (۱۳۹۴)، "بررسی تاثیر هوش مالی سرمایه گذاران بر تصمیم سرمایه گذاری در اوراق بهادار"، فصلنامه علمی و پژوهشی دانش سرمایه گذاری، سال چهارم، شماره سیزدهم، صص ۱۲۷-۱۴۹.
- [۱۲] معین الدوله، محمود، (۱۳۹۰)، "ارزیابی و ارائه الگوی مناسب جهت سنجش هوش مالی دانشجویان ایرانی"، رساله دکتری، دانشگاه آزاد علوم و تحقیقات تهران.
- [۱۳] یوسفی، زهرا، (۱۳۹۰)، "اندازه گیری هوش مالی سرمایه گذاران حقیقی بورس اوراق بهادار ایران و ارتباط هوش مالی با تنوع و تصمیمات سرمایه گذاری آن ها"، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد.
- [14] Gras, M; Tamson, E (2007) Prevalence of Academic Procrastination Behavior Among preservice Teachers, and its Relationship with Demographics and individual preference Journal of Theory and practice in Education, 5(1), 18-32
- [15] Grats, PT; Rotmer, R R (2015) Revised NEO personality inventory (NEOPI-R) and NEO five factor inventory Psychological Assessment Resources, 12, 45-62
- [16] Koper, A; Savaf, D C (2015) Financial intelligence and business intelligence Intelligence Procrastination: associations with achievement goalorientation and learning strategies Personality and Individual Differences, 18, 127-133
- [17] Martin ven., & Denis, R. (2016), Financial literacy and stock market participation Journal of Financial Economics, (2) 101, 449-472. .
- [18] Parker, B A; Young, B R; Hickson, K C (2014) The components of Financial intelligence and business intelligence intelligence and self-esteem are among the types of personality traits Personality and Individual differences, 35 (7), 549-557
- [19] Sachse, K., Jungermann, H. and Belting, J., (2013), "Investment risk- The perspective of individual investors", Journal of Economic Psychology, No. 33, PP. 437-447.
- [20] Solomon, L J; Rothblum, ED (2004) Types of personality Academic procrastination: Frequency and cognitive- behavioral correlates Journal of Counseling Psychology, 31, 504-510
- [21] VanRooy, M. and Lusardi, A., (2011)-a, "Financial literacy and stock market participation", Journal of Financial Economics, No. 101, pp. 449-472.
- [22] Wong, A., & Carducci, B. (2017). Does Personality Affect Personal Financial Risk Tolerance Behavior?. The IUP Journal of Applied Finance, ۱۹ (3), ۱۸-۵

- [23] Young K (1998) Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder
CyberPsychology & Behavior, 1(3):237-4